

KEEP IT SILENT

GEWELDSDELICTEN IN AZC'S
NAAR LHBTI-ASIELZOEKERS

NO!

Inhoud

3	Inleiding
5	Opzet onderzoek
7	Veiligheid in de AZC
12	Aangifte
16	Maatregelen en acties door het COA
18	Transfer door het COA
19	Vier voorbeelden van aangiftes
29	Conclusie
30	Nawoord

Inleiding

LGBT Asylum Support heeft een onderzoek ingesteld naar de veiligheid in AZC's van LHBTI-asielzoekers. Er zijn sterke aanwijzingen dat LHBTI-asielzoekers (lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender mensen en mensen met een intersekseconditie) in de asielopvang vanwege hun seksuele oriëntatie of genderidentiteit meer te maken krijgen met discriminatie of agressie. Dit onderzoek is gericht op de vraag in welke mate het COA maatregelen treft, er opvolging plaatsvindt in het doen en begeleiden van aangiftes en hoe hulpverlening plaatsvindt.

Directe aanleiding voor dit onderzoek van gendergerelateerd geweld tegen LHBTI-asielzoekers zijn de berichten die eind 2019 in de media verschenen over een verkrachting van een homoseksuele asielzoeker in AZC Dronten en het langdurig uitblijven van opvolging in het onderzoek. Samen met het slachtoffer bracht LGBT Asylum Support deze langlopende zedenzaak naar buiten. Het ging om een LHBTI-asielzoeker – inmiddels vergunninghouder – die was gedrogeerd en verkracht door twee mannen in het asielzoekerscentrum. Pas ruim zes maanden later kon hij aangifte doen bij de zedenpolitie. De staatssecretaris gaf het COA opdracht een intern onderzoek in te stellen.

Naar aanleiding van deze zaak verzocht LGBT Asylum Support staatssecretaris Ankie Broekers-Knol een protocol in te stellen voor slachtoffers van geweldsdelicten in AZC's. Een protocol waarbij slachtoffers en dader direct na melding gesepareerd moeten worden.

Op verzoek van het COA voert LGBT Asylum Support halfjaarlijks overleg met COA Bureau Veiligheid. Uit dit overleg komt voort dat het COA LGBT Asylum Support verzoekt signalen van LHBTI-asielzoekers te melden bij locatiemanagers volgens de zogeheten escalatielijn. Vrijwel wekelijks schreef LGBT Asylum Support in 2019 verantwoordelijke COA-locatiemanagers aan over diverse meldingen van LHBTI-asielzoekers. Vaak tevergeefs.

Zoals in het convenant uit 2014 tussen COC Nederland en COA te lezen is, komen signalen van LHBTI-belangenorganisaties over onveiligheid en die van het COA niet altijd met elkaar overeen. In 2011 heeft de minister het COA de opdracht gegeven om te onderzoeken hoe de meldingsbereidheid van LHBTI-asielzoekers bij incidenten kan worden vergroot.

Het COA heeft een zorgtaak in het bieden van een veilige en leefbare opvang van bewoners en besteedt extra aandacht aan kwetsbare groepen als vrouwen en kinderen, maar ook LHBTI-asielzoekers. Met dit rapport wil LGBT Asylum Support inzichtelijk maken hoe omgegaan wordt met discriminatie en geweld tegen LHBTI-vluchtelingen in de AZC's. Maar ook hoe hoog de meldingsbereidheid momenteel is.

Het doel van dit rapport is om de hulpverlening aan LHBTI-asielzoekers die slachtoffer van een geweldsmisdrijf zijn geweest te verbeteren en hen in staat te stellen veilig aangifte te doen. Met dit onderzoek willen we tevens bereiken dat het ministerie doordrongen raakt van de noodzaak om de veiligheid van deze kwetsbare doelgroep te vergroten.

Opzet onderzoek

Voor het onderzoek is contact gezocht van ruim vierhonderd LHBTI-asielzoekers die bekend zijn bij verschillende LHBTI-belangenorganisaties. Uiteindelijk hebben 72 LHBTI-asielzoekers gereageerd op een vragenlijst van in totaal 31 vragen. De respondenten zijn bekend bij LGBT Asylum Support en/of bij organisaties waar LGBT Asylum Support actief contact mee onderhoudt. Zoals verscheidene COC Cocktailprojecten, Shout Wageningen en Rainbow Refugees Den Haag/Nijmegen. Van twee LHBTI-organisaties is het onduidelijk of zij het onderzoek gedeeld hebben met hun achterban.

Elk asielzoekerscentrum heeft een regeling met maatregelen ter voorkoming van geweld en gendergerelateerd geweld, waaronder mishandeling en seksuele intimidatie. Het COA meldt op zijn website dat wanneer er sprake is van (vermoedelijk) strafbare feiten, dit altijd gemeld wordt bij de politie. Ook worden COA-medewerkers gestimuleerd om het slachtoffer aangifte te laten doen. Het doen van aangifte is echter voor veel LHBTI-asielzoekers, afkomstig uit landen waar juist autoriteiten niet betrouwbaar zijn, een zeer complexe zaak.

Het COA is in eerste instantie verantwoordelijk voor de veiligheid van zijn bewoners in AZC's. Door verschillende oorzaken komen echter niet alle signalen bij het COA terecht. In sommige gevallen komen meldingen bij LHBTI-belangenorganisaties binnen die zich inzetten voor de belangen van deze doelgroep.

Dit blijkt ook uit het destijds gesloten convenant tussen het COA en COC Nederland. Hierin wordt erkend dat de opvang van LHBTI-asielzoekers per definitie veiligheidsrisico's met zich meebrengt. Met name omdat de meeste bewoners uit landen komen waar LHBTI-asielzoekers worden onderdrukt, gediscrimineerd en aangevallen. Tevens valt niet te ontkennen dat er meer incidenten in AZC's plaatsvinden naar LHBTI-asielzoekers dan bij het COA gemeld worden, zoals dagelijkse discriminatie van deze kwetsbare groep.

In dit onderzoek zoomen we verder in op opvolging van incidenten.

Veiligheid in de AZC

De vragen 1 en 2 hebben betrekking op de vraag wanneer asiel is aangevraagd en in welke AZC de asielzoeker verblijft. Vanwege privacy wordt dit niet gedeeld.

De vragen in dit deel hebben betrekking op veiligheid naar LHBTI-asielzoekers in de AZC's. Zoals groepsgewijs opgevangen worden in beschermde zogenaamde LHBTI-units. Deze vorm van opvang waarin veiligheid geboden wordt vanuit een groep, wordt ondanks verzoeken aan de staatssecretaris niet als vast beleid ingevoerd.

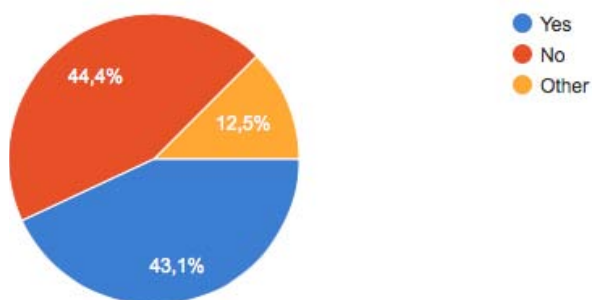
3. Verblijft u in een LHBTI-eenheid voor LHBTI-vluchtelingen?

De respondenten komen uit vrijwel alle AZC's in Nederland. In totaal geeft 34% aan in een beschermde LHBTI-unit te verblijven.

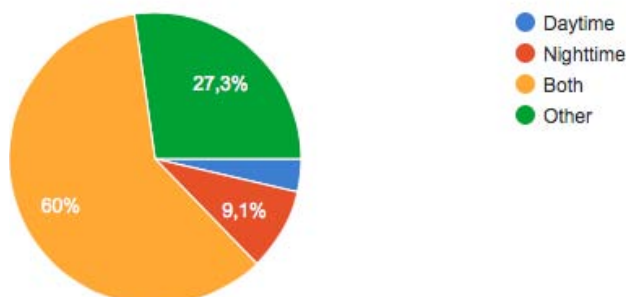

4. Voelt u zich veilig in uw AZC?

Op de vraag of LHBTI-asielzoekers zich veilig voelen in het AZC geeft 43% van de respondenten aan zich veilig te voelen in het AZC tegen 44% onveilig.

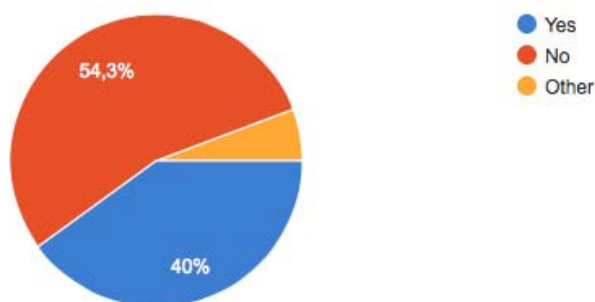

Het overgrote deel daarvan (60%) geeft aan zich zowel overdag als 's avonds onveilig te voelen.

5. Heeft u ooit weer een geweldsdelict in de AZC met betrekking tot discriminatie meegemaakt?

Van de ondervraagden geeft meer dan 40 % van de LHBTI-asielzoekers aan een geweldsincident te hebben meegemaakt die gericht was tegen LHBTI-asielzoekers in het AZC en 6% daarbuiten.

5a. Zo ja, welk asielzoekerscentrum was dit?

Vanuit 18 verschillende opvanglocaties zijn er 31 incidenten gemeld. De meeste incidenten vonden plaats in AZC Dronten, daarna AZC Grave en AZC Echt.

Van de ondervraagden die met 'nee' beantwoorden, komt o.a. dit antwoord:

'Nee, ik heb nooit een geweldadige ervaring gehad in mijn AZC maar als ik in mijn AZC loop, zijn er enkele homofobe mensen, vooral Arabieren, die me een slechte blik geven en me op een afkeurende manier aanstaren. Dat gebeurt ook met mij en mijn kamergenoten.

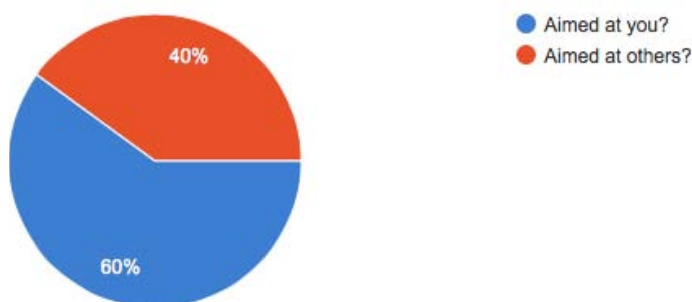
Dus ik probeer niets vrouwelijks te dragen of iets wat op hun gevoel kan inwerken. Ik wil geen problemen. Ik doe mijn best om in vrede met elkaar om te gaan en weg te blijven van problemen.'

Die met 'ja' beantwoorden, komt o.a. dit antwoord:

'Ja, dat heb ik meegemaakt. Ik woonde in de AZC Weert. Ik heb het zelf meegemaakt en was ook getuige van geweld tegen holebi's. Maar ook van het gebrek aan zorg door het COA om pogingen in het belang en de ernst van de incidenten te verminderen.'

6. Was dit LGBTI-gerelateerd geweld in het asielzoekerscentrum gericht op u?

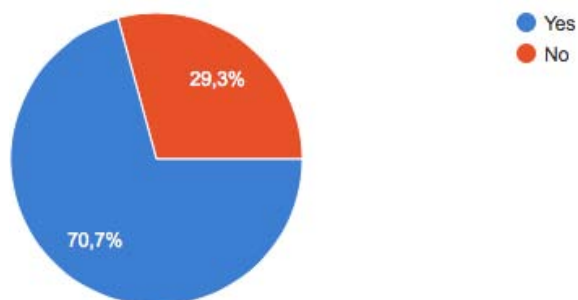
Van de ondervraagden geeft 60% aan dat dit geweld direct gericht was op de LHBTI-asielzoeker zelf.

'Ik weet dat vluchtelingen homofobe meningen hebben, maar het is voor mij gelukkig nog nooit zover gekomen dat het tot een geweldsmisdrijf is gekomen!'

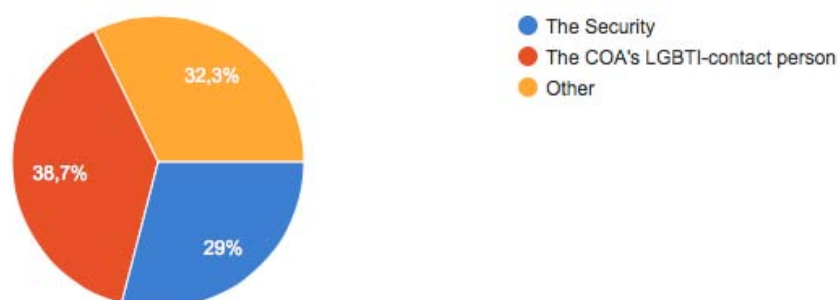
7. Kon of heeft u het geweld bij het COA gemeld?

Van deze geweldsdelicten deed 70% melding bij het COA maar 30% kon dit niet melden bij het COA.

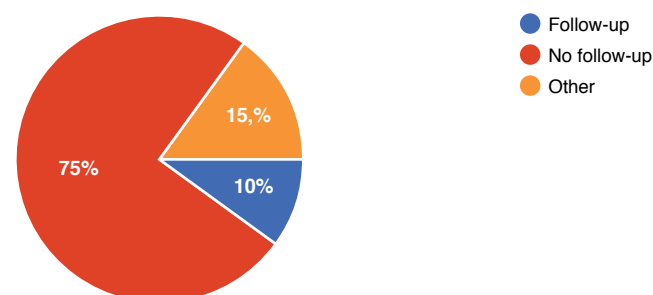
7a. Als u ja hebt geantwoord op vraag 7, is de melding gedaan bij: de beveiliging, de LGBTI-contactpersoon van het COA of anders

Deze meldingen werden voor 30% gedaan bij de beveiliging van het AZC, bijna 40% bij een LGBTI-contactpersoon van het COA. Maar 30% werd elders gemeld.

8. Hoe heeft het COA de melding behandeld?

Als we de respondenten vragen naar hoe het COA omging met de melding, blijkt uit de antwoorden dat 75% geen navolging te krijgen bij het COA. Slechts 10% weet dat er politie ingeschakeld werd.

8. Hoe heeft het COA de melding behandeld?

Uit de 31 antwoorden enkele voorbeelden:

'Het COA gaf me het advies dat ik de deuren de volgende keer maar op slot moest houden.'

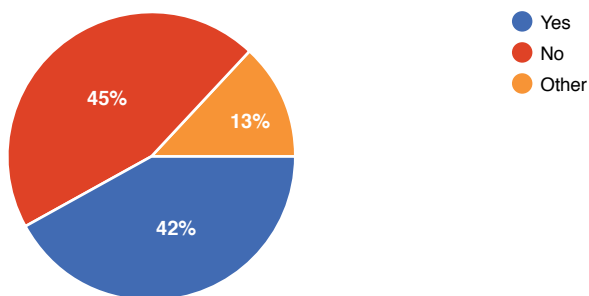
'Het COA gaf me het advies gewoon alles op te schrijven en stelde voor dat als ik bang ben voor de persoon die mij en mijn vriendin bang maakte en discrimineerde, het beter is om aangifte te doen bij de politie. Nadat we gedurende een maand niets van het COA hoorden, zijn we alsnog naar een andere AZC overgeplaatst.'

'De beslissing van het COA was om de persoon die onze LGBT-vriendin aanviel voor een paar dagen uit het kamp te schoppen, iets wat beschouwd werd als een onlogische beslissing. Want als iemand weet dat deze AZC een open AZC is waar iedereen in of uit kan, maakt het dat door deze beslissing het erg moeilijk is om je veilig te voelen op zo'n omgeving.'

'Ze zeiden tegen mij: "het ons spijt dat er geen andere kamers zijn. Los het maar op met je kamergenoten..."'

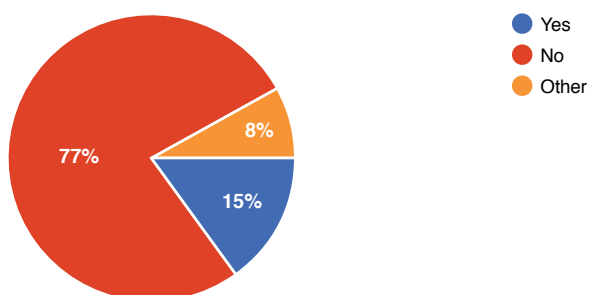
9. Moest u de melding vaker bij het COA maken?

Als we de respondenten vragen naar opvolging van de melding, blijkt uit de antwoorden dat 45 % dat niet hoefden te doen, tegen 42% die de melding vaker bij het COA hebben moeten doen.

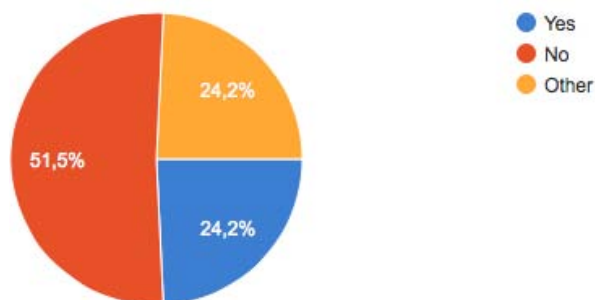
10. Heeft het COA u geadviseerd en geholpen bij het doen van de aangifte bij de politie?

Als we de respondenten vragen naar hoe het COA omging met het adviseren om aangifte te doen en daarin te begeleiden, geeft 77% aan geen advies daarin te hebben gekregen.

11. Heeft het COA ook gemeld dat het incident met de politie zou worden besproken?

Uit de antwoorden blijkt dat 52% van de respondenten niet van op de hoogte is dat meldingen ook door het COA met de politie gedeeld kunnen worden. 24% geeft aan dat dit wel door het COA gemeld is.

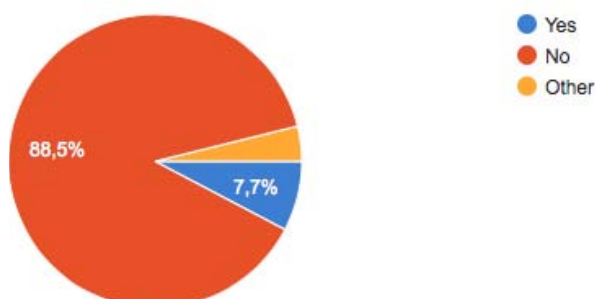

Uit de groep van 'wel gemeld', 24%, komt o.a. het antwoord;

'Het COA liet het gewoon aan de politie over. Maar mijn partner en ik hadden de indruk dat de politie de melding van een incident ons probeerde kwalijk te nemen. In feite weet ik niet zeker of ze zelfs wel begrepen dat we een stel zijn.'

12. Heeft het COA gemeld dat er een speciale politiemacht is voor LGBTI-gerelateerde incidenten genaamd 'Roze in Blauw'?

Op de vraag over Roze in Blauw geeft bijna 90% aan niet door het COA geïnformeerd te zijn dat er een speciale LHBTI-eenheid is binnen de politie die Roze in Blauw heet. Daarmee weet vrijwel niemand van de ondervraagden van het bestaan van Roze in Blauw.

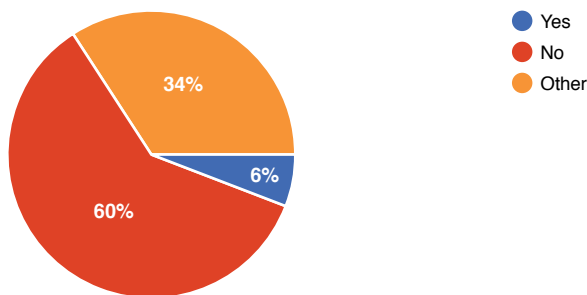

Aangifte

We hebben de respondenten gevraagd hoe de aangifte van een geweldsincident verliep en hoe daarin ondersteuning plaatsvond.

13. Hoe heeft de politie gereageerd op de aangifte van het incident?

60% geeft aan dat de politie de incidenten niet serieus nam en er geen opvolging in de vorm van een aangifte plaatsvond. Slechts minder dan 10% weet dat aangifte doen er uiteindelijk toe geleid heeft dat daders zijn opgepakt.

Uit de groep van 'overig', 34%, komen o.a. deze antwoorden:

'De politie kwam en gaf een eerste waarschuwing aan de man. Ze spraken met hem en dat bij herhaling hij uit het kamp zal worden geschopt. Dat is ook wat er later gebeurde ... Hij werd gearresteerd en vervolgens uit het kamp geschopt. Maar de man sliep alsnog elke dag in zijn kamer... Het AZC is zo onveilig dat iedereen op elk moment kan binnenkomen.'

'Ze waren sceptisch over wat er gebeurd was.'

'Ik ben bang voor de politie.'

'Ze hebben volledig verslag gedaan van wat er was gebeurd alleen ze hadden niet vermeld wat de beveiliging tegen mij had gedaan...'

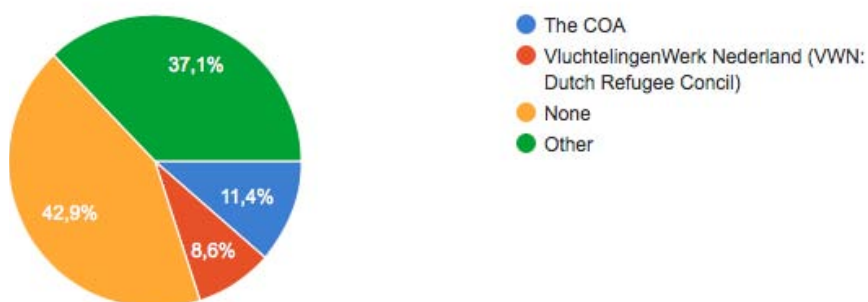
'Met tegenzin. De politie zei alleen dat er een mutatie/melding zou word gemaakt.'

'Ze hebben de situatie helemaal niet goed afgehandeld. Ik voelde me de hele tijd beledigd door hen. Vroeg me waarom de persoon die me aanviel het deed (ik had de dader nog nooit in mijn leven gezien) in plaats van hem al die vragen te stellen.'

14. Heeft u in deze zaak steun gekregen van:

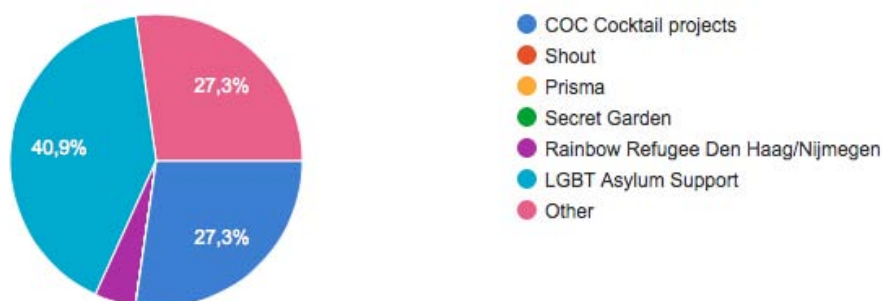
het COA, VluchtelingenWerk Nederland (VWN), geen of anders

We hebben de respondenten gevraagd hoe de begeleiding in het doen van aangifte bij de politie verliep. Nauwelijks 10% ontving begeleiding in het doen van aangifte door het COA, een nog kleiner aantal door Vluchtelingenwerk Nederland, terwijl 43% geen enkele begeleiding hierin ontving.

14a. Als u antwoordde op 'overig', heeft u in dit geval steun gekregen van een van de onderstaande LGBTI-organisaties:

De begeleiding door LHBTI-organisaties wordt meer dan 40% verricht door LGBT Asylum Support, 27% door COC Cocktail projecten en 5% door Rainbow Refugee Den Haag/Nijmegen.

Van overig blijkt nogmaals 10% verricht door LGBT Asylum Support. Uit de groep van 'overig', 24%, komen o.a. de antwoorden;

'Ik zou zeggen dat het COA daarin begeleidt maar niet genoeg. In het algemeen neem ik bij zo'n incident persoonlijk contact op met LGBT Asylum Support die goed zijn in het ondersteunen, adviseren en vechten voor je rechten.'

'Open Closet LGBT Netherlands'

'COC Limburg en de lokale krant van Limburg'

15. Was het resultaat van uw contact met de politie:

Een melding (u ontvangt geen brief met uw verklaring die u moet ondertekenen)

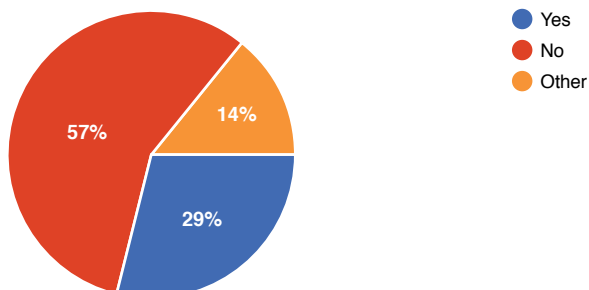
Een aangifte (u moet uw verklaring ondertekenen waarna de Officier van Justitie zal zien of er vervolging kan plaatsvinden)

Op de vraag hoe het resultaat met de politie was geeft 54% aan daadwerkelijk aangifte te hebben kunnen doen terwijl in andere gevallen, 46%, er enkel een melding door de politie gedaan is.

16. Wat deed het COA nadat u een incident bij de politie had gemeld?

Op de vraag hoe het COA omging met een aangifte bij de politie is door ruim 70% gereageerd met het antwoord: helemaal niets of een variant daarop.

Uit de antwoorden van de overige 30%, komt o.a. het volgende:

'Het COA liet ons weten, als je die man weer ziet, alsjeblieft laat het ons weten. We hebben het vaker gemeld bij het COA, maar naar ons idee was ook het COA bang voor deze man.'

'Ik weet niet zeker of het bij de politie is gemeld.'

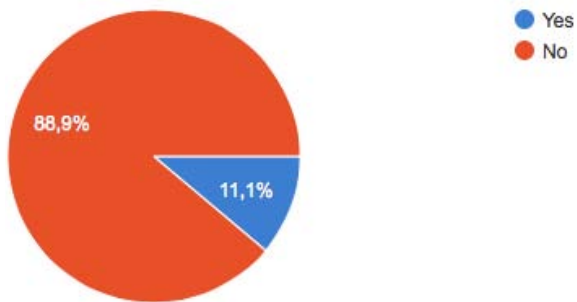
'Het COA werd boos en ze gaven me een transfer naar een andere AZC.'

Het COA begon me netjes te behandelen en me snel te helpen bij alle andere verzoeken...'

'Ik werd naar een andere AZC gebracht waar de COA die persoonlijk verantwoordelijke voor LHBT-asielzoekers me echt hielp om mijn psychologisch trauma te overwinnen.'

17. Heeft de politie u erop gewezen dat de aangifte onder de LGBTI-categorie kan worden geplaatst?

Op de vraag of de politie ook aangaf dat het geweld in de categorie LHBTI-gerelateerd geplaatst kon worden, blijkt dat de politie in bijna 90% van de aangiftes dit niet aangeeft. Het advies van Roze in Blauw is om wel aan te geven dat geweldsmisdrijven LHBTI-gerelateerd zijn.

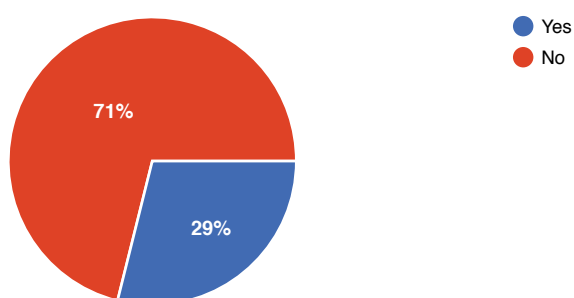

Maatregelen en acties door het COA

Het COA hanteert huisregels voor opvanglocaties om veilig samenleven in een AZC mogelijk te maken. Bij overtreden kan het COA zelf maatregelen opleggen naar bewoners die kunnen variëren van het voeren van een correctiegesprek tot het inhouden van weekgeld of andere verstrekkingen.

18. Welke maatregel heeft het COA bij dit incident genomen?

Op de vraag welke actie het COA ondernam na een incident antwoordt 71 % dat er niets gebeurde.

Uit de antwoorden komen o.a. het volgende uiteenlopende adviezen door het COA:

'Het COA gaf me het advies mijn oriëntatie te verbergen.'

'Het COA probeerden me te laten zwijgen.'

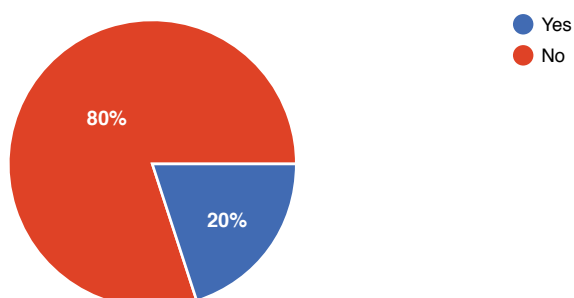
'Vermoedelijk probeerden het COA de aanvaller te verplaatsen naar een andere AZC, maar hij is nog steeds hier.'

'Het COA af ons een privé-locatie om elkaar te ontmoeten op een veilige plaats samen met Shout, gaf uitleg over artikel 1 van de Nederlandse grondwet en legde flyers neer over LHBTI-asielzoekers in het AZC.'

'Het COA vertelde me dat het COA met de dader zal gaan praten.'

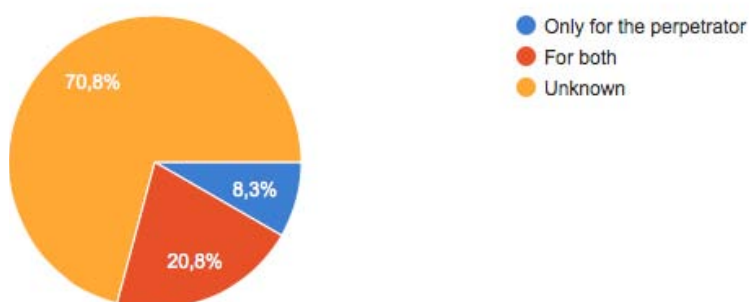
19. Hoe zwaar was de maatregel van het COA?

Op de vraag over genomen maatregelen geeft 80% aan dat de maatregelen die COA trof geen effect hadden op de daders.

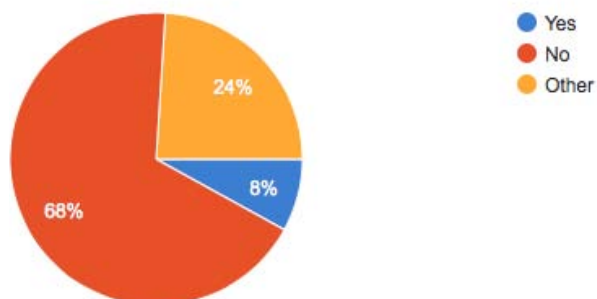
20. Was de maatregel alleen voor u of ook voor de dader?

Op de vraag over genomen maatregelen geeft 70% aan niet te weten of een maatregel die door het COA opgelegd werd ook voor de dader bedoeld was. Iets meer dan 20% geeft aan dat de maatregel die door het COA opgelegd werd voor beide bedoeld was.

21. Vond u de maatregel eerlijk?

Op de vraag over genomen maatregel geeft bijna 70% aan dat de maatregel die het COA oplegde, unfair was. Slechts 8% geeft aan dat de maatregel terecht was.

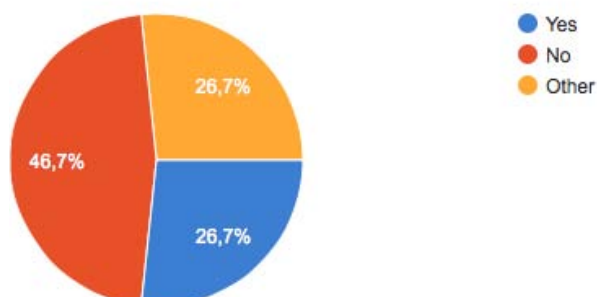

Uit de groep van 'overig', 24%, komt o.a. het antwoord;

'De maatregel was helemaal niet eerlijk voor mij omdat de maatregel alleen voor mij als slachtoffer was om te vertrekken, maar de dader bleef. Hij geniet nog steeds van al zijn comfort.'

22. Heeft het COA ook geadviseerd dat je nog steeds naar de politie kunt gaan?

Op de vraag over of het COA ook geadviseerd heeft om naast de maatregel ook naar de politie te gaan, geeft bijna 50% van de respondenten aan dat het COA niet geadviseerd heeft om naast een maatregel ook nog het incident te rapporteren bij de politie. 27% geeft aan wel door het COA geadviseerd te zijn.

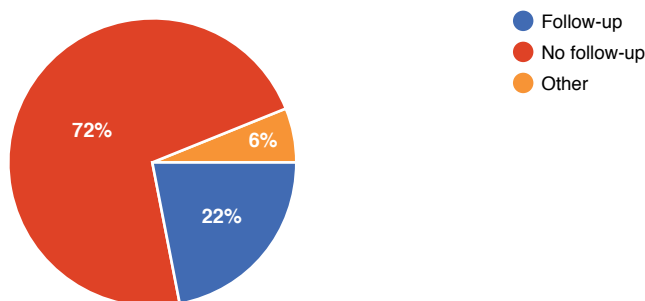

Transfer door het COA

Een transfer naar een andere AZC is één van de maatregelen die het COA kan geven na het melden van een incident bij de politie. Deze transfer om slachtoffers en dader van elkaar te separeren, wordt vrijwel altijd uit veiligheidsoverwegingen gegeven enkel aan het slachtoffer.

23. Wat is er gebeurd nadat je een melding hebt gedaan bij het COA?

Op de vraag wat het COA ondernam na het melden van een incident bij de politie geeft 77% aan niets of ontevreden.

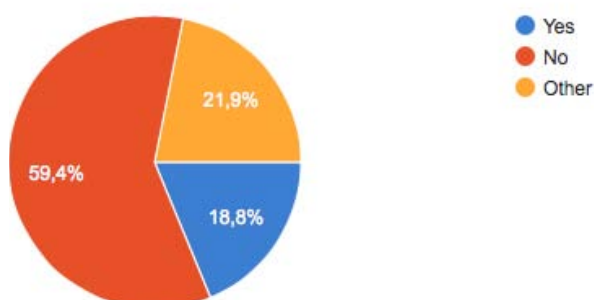
Zoals de antwoorden;

'Het COA heeft de politie gebeld en toen kwamen vijf agenten naar ons toe en hebben ze aangifte opgenomen. De aanvaller is nooit geconfronteerd met de politie of werd door hen ondervraagd.'

'Het COA slaagde er niet in om goed te onderzoeken door het horen van getuigen. Alles wat ze zeiden en ik citeer, was: "we waren er niet op het moment van het incident".'

24. Heeft het COA je overgeplaatst naar een andere AZC?

Op de vraag of het COA een transfer na aangifte toestaat, blijkt in nog geen 20% van deze zaken dat het COA een transfer heeft toegestaan. Echter bijna 60% van de respondenten geeft aan nooit een transfer gekregen te hebben.

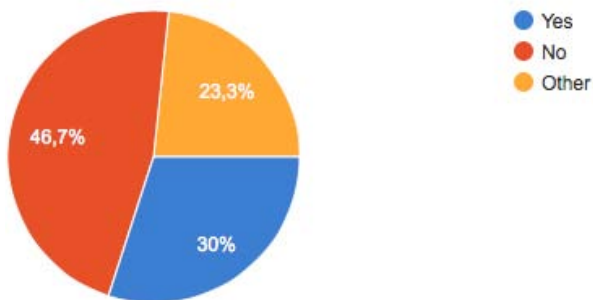
Uit de groep van 'overig' komt het volgende antwoord;

'Het COA bracht me naar een andere kamer, die ik afwees omdat de bewoners niet LHBTI waren.'

'Vanuit mijn AZC, wachtend op de interviews met de IND, is het onmogelijk om te worden overgeplaatst'

25. Heeft het COA je van de dader gescheiden?

Op de vraag of het COA dader en slachtoffer separeerde, antwoordt 30% met ja maar bijna 50% met nee.

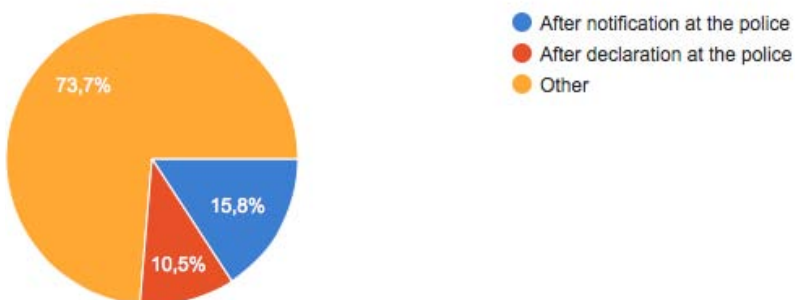
Uit de groep van 'overig' komt het volgende antwoord;

'Ik weigerde een kamer te delen met de dader in een LHBTI-zaak. Ik weigerde ook een kamer te delen met een andere homofobe bewoner die deel uitmaakte van deze LHBTI-zaak.'

'Het COA verplaatste me intern naar een andere bungalow van de AZC op 2 minuten loopafstand naar waar de dader van het incident verblijft. Hij is er dus nog steeds. Om heel eerlijk te zijn: het is niet veilig.'

26. Als het COA je van de dader heeft gescheiden, wanneer is dat dan gebeurd?

Op de vraag wanneer het COA dader en slachtoffer separeerde, antwoordt slechts iets meer dan 10% na een aangifte, 16% na een melding bij de politie.

Uit de groep van 'overig', 73%, komen o.a. de volgende antwoorden;

'De aanvaller woont hier nog steeds in hetzelfde AZC als wij en een paar weken geleden kwam hij terug... Hij klopte aan onze deur en vroeg ons om de klacht van de politie te verwijderen. We hebben de deur nooit geopend.'

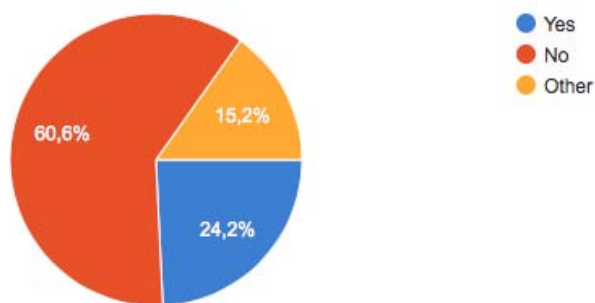
'Nadat LGBT Asylum support een officiële klacht had ingediend bij het COA over de veiligheid van het slachtoffer.'

'Het COA deed absoluut niets aan de situatie.'

'Het COA probeert met de dader te praten maar zonder een enkel effect...'

27. Heeft het COA u de juiste medische behandeling en psychologische zorg en steun gegeven?

Op de vraag of het COA voldoende medische en psychische zorg en steun gaf wordt dit met meer dan 60% beantwoordt met nee. 24% beantwoordt dit met ja.

Uit de groep van 'overig', 16%, komen de antwoorden met verwijzing;

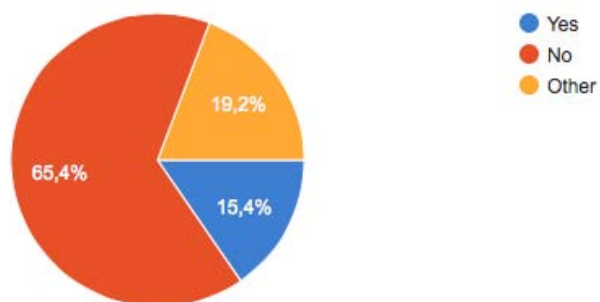
'Ja, ik ben doorverwezen naar een arts.'

'Nee, ik stond niet in het middelpunt van de belangstelling.'

'Nee, ik heb het nooit ervaren'

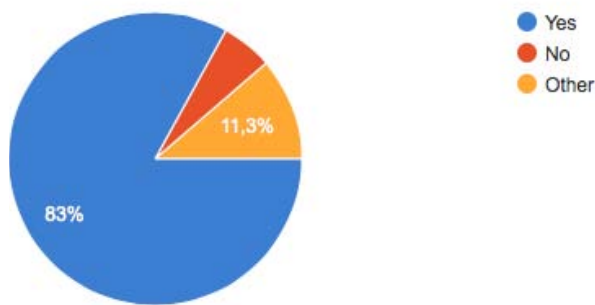
28. Bent u door de politie doorverwezen naar Slachtofferhulp Nederland?

Op de vraag of er door de politie doorverwezen is naar Slachtofferhulp Nederland beantwoordt slechts iets meer dan 15% met ja, tegen iets meer 65 % met nee, en iets meer dan 19% met overig.

29. Vindt u dat slachtoffer en dader in een asielzoekerscentrum direct gescheiden moeten worden na gendergerelateerd geweld?

Op de vraag of slachtoffer en dader in een asielzoekerscentrum direct gescheiden moeten worden na gendergerelateerd geweld, antwoordt 83 met ja, slechts 6% met nee.

Uit de groep van 'overig', 11%, komen o.a. de antwoorden;

'Ik denk dat eerder de daders een transfer naar een andere AZC moeten krijgen dan de slachtoffers...'

'Alleen de daders moeten de gevolgen onder ogen zien. Waarom wordt een slachtoffer verplaatst als hij daar niet om vraagt? Het verplaatsen van een slachtoffer beschouw ik als een straf, temeer omdat we al genoeg lijden aan een gebrek aan stabiliteit.'

'De politie moet de dader(s) waarschuwen om hen eraan te herinneren dat dit Nederland is! En dat ze er maar aan moeten wennen!'

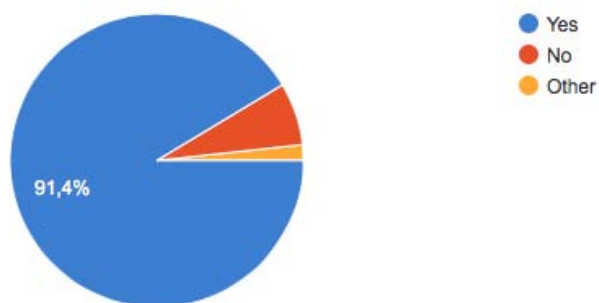
'Het hangt sterk af van wat het slachtoffer voelt. Als het slachtoffer angstig is of zich niet veilig voelt, moet er onmiddellijk actie ondernomen worden.'

'Dergelijk geweld in een AZC zal niet stoppen als de twee personen om wie het gaat – slachtoffer en dader – nog steeds in dezelfde omgeving verblijven...'

'Het kan met iedereen in elke AZC gebeuren. Het zou daarmee geen probleem moeten zijn om daders en slachtoffers te kunnen separeren. Tenzij het slachtoffer zich niet direct kan melden bij de politie.'

30. Vindt u dat er een landelijk meldingsnummer moet zijn waarop gendergerelateerd geweld in het AZC 24 uur per dag kan worden gemeld bij LHBTI-asielzoekers?

Op de vraag of er een landelijk meldnummer moet zijn waarin gendergerelateerd geweld naar LHBTI-asielzoekers in AZC's 24 uur per dag gemeld kan worden, antwoordt 91% met ja, tegen bijna 7% met nee.

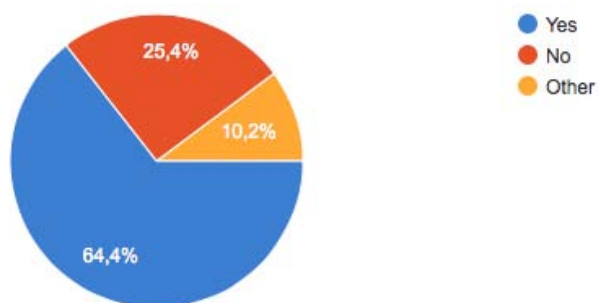

Uit de groep van 'overig', 2%, komt o.a. het antwoord;

'Ja, want de LHBTI-asielzoekers worden geconfronteerd met veel problemen in AZC's, vooral met discriminatie en misbruik, dus er moet iets aan gedaan worden.'

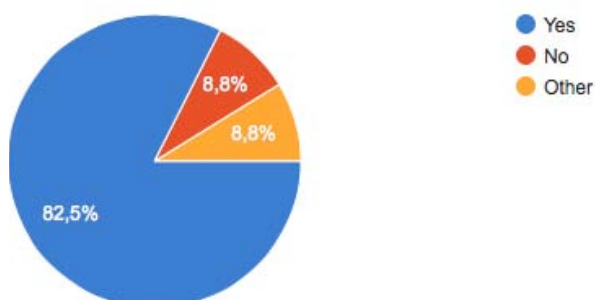
31. Denkt u dat een asielzoekerscentrum voor alleen LHBTI-asielzoekers een oplossing is tegen discriminatie van LGBTI-vluchtelingen?

Op de vraag of een asielzoekerscentrum voor alleen LHBTI-asielzoekers een oplossing is tegen discriminatie van LHBTI-asielzoekers antwoordt bijna 65% met ja, iets meer dan 25 % met nee en 10% met overig.

32. Als u meer ondersteuning nodig hebt, wilt u dat wij contact met u opnemen zodat u meer professionele ondersteuning kunt krijgen?

Op de vraag of meer hulp nodig is komt overduidelijk naar voren dat 83% aangeeft met ja, bijna 9% met nee en 8% overig.

Vier voorbeelden van aangiftes en opvolging

Aangifte, zaak 1

Feit: verkrachting

Plaats delict: AZC Dronten

Pleegdatum: 11 mei 2019

Incident: Het gaat hier om een homoseksuele asielzoeker die inmiddels een verblijfsvergunning heeft en afkomstig is uit het Midden-Oosten.

Het slachtoffer werd in de unit waar louter LHBTI-asielzoekers worden opgevangen door een koppel dat daar ook verbleef, gedrogeerd en verkracht. Verschillende medebewoners die die nacht ook gedrogeerd werden, waren getuige. De melding die het slachtoffer bij de receptie van het AZC deed van een ernstig incident, werd niet direct serieus genomen. Na verschillende afspraken met COA-medewerkers, waaronder de LHBTI-contactpersoon, kreeg uiteindelijk het slachtoffer ruim drie weken na het incident het advies van een COA-medewerker “Just stay silent, don’t report to the police and leave it simple as it is.” Daarnaast enkel het advies voor een interne transfer om zo gesepareerd te worden van zijn plegers.

Tijdens meldplicht meldt het slachtoffer vervolgens het geweldsdelict bij de wijkagent. Hierna volgt vervolgens melding bij LGBT Asylum Support waarbij feitenrelaas door het slachtoffer wordt opgesteld. Dit feitenrelaas wordt door LGBT Asylum Support bij de locatiemanager onder de aandacht gebracht, gezien het negatief advies van een COA-medewerker in het doen van aangifte. Dit rapport werd tevens doorgestuurd aan politie/zedenpolitie. Een afspraak met zedenpolitie bleef echter uit of althans is de afspraak niet met het slachtoffer gemaakt.

Na herhaalde pogingen door het slachtoffer alsook LGBT Asylum Support in de vraag bij de wijkagent inzake het uitblijven van opvolging, wordt na een half jaar de zaak in de media naar buiten gebracht. Na publicatie in de Stentor wordt de druk vergroot en vindt aangifte door het slachtoffer bij zedenpolitie uiteindelijk ruim zeven maanden na het geweldsdelict, plaats op 24 december 2019.

Datum aangifte: 24 december 2019

Begeleiding: LGBT Asylum Support

Onderzoek politie na aangifte: Na melding bij de wijkagent is er een dossier aangemaakt. Slachtoffer als ook getuigen zouden worden benaderd voor aangifte, maar hebben uitnodigingen hiervoor niet ontvangen. Tussentijdse melding bij de politie heeft geen opvolging bij zedenpolitie opgeleverd.

Ruim 9 maanden na incident zijn getuigen niet gehoord door Zedenpolitie.

De zaak ligt momenteel bij de Officier van Justitie.

Separatie daders van slachtoffer na incident: nee, in eerste instantie in het geheel niet. Daarna zijn de daders intern verplaatst.

Opvolging COA doen van aangifte: Slachtoffer werd ruim na het incident door COA-medewerker negatief geadviseerd in het doen van aangifte. Na publicatie over het uitblijven van onderzoek door politie en negatief advies over het doen van aangifte door een COA-medewerker, is het slachtoffer zwaar geïntimideerd door het COA om zijn eigen verklaring in te trekken.

Meerdere verzoeken werden door LGBT Asylum Support en de gemachtigde van het slachtoffer bij het COA gedaan om hem een transfer naar een veiliger AZC aan te bieden. Dit werd, nadat LGBT Asylum Support kort extern onderdak

geboden werd gezien onveilige situatie, uiteindelijk zeven maanden na het incident door het COA mogelijk gemaakt.

Nazorg: Geheel niet, behalve steun door LGBT Asylum Support die voor het slachtoffer naast afspraken met de politie ook de GGD inschakelde.

Opvolging strafrecht: Na een eerste onderzoek is het door de zedenpolitie voorgelegd aan de Officier van Justitie. Gemeld is door de politie dat dit nog 8 tot 12 maanden kan duren.

Conclusie: Het slachtoffer is een erg kwetsbare homoseksuele asielzoeker die nog maar amper in Nederland slachtoffer werd van een ernstig geweldsdelict. Hij dacht bescherming te krijgen in een LHBTI-unit van dit AZC en daar veilig te zijn.

Het is onbegrijpelijk dat er onnodig veel tijd heeft gezeten tussen de melding door het slachtoffer van een zeer ernstig feit aan de receptie en de daadwerkelijke afspraak met een LHBTI-vertrouwenspersoon van dit AZC. Daarnaast is het onvoorstelbaar dat met de melding van een zedendelict bij het COA er niet eenduidig door het COA-personeel is opgetreden in het stimuleren in het doen van aangifte. Dat vervolgens het slachtoffer en de getuigen niet gesepareerd zijn van de plegers. Dat ondanks het feit dat het COA langere tijd op de hoogte is van het zedendelict en het slachtoffer wekelijks informeert bij de wijkagent naar opvolging. Immers het COA stelt dat strafbare feiten gemeld worden bij de politie. In deze zaak is dat niet terugkoppelt naar het slachtoffer.

Dat personeel van het COA na publicatie in de media tegen het slachtoffer zegt dat 'Het heel slecht is voor hun reputatie.' De taak van het COA om de veiligheid te garanderen en alle signalen in alle gevallen die te maken hebben met incidenten in het AZC serieus te nemen, lijkt van ondergeschikt belang voor deze medewerkers.

Aangifte, zaak 2

Feit: bedreiging (meerdere)

Plaats delict: AZC Hoozevee

Pleegdatum: tussen 1 oktober 2019 en 24 januari 2020

Incident: Het gaat hier om een transgender asielzoekster, afkomstig uit het Midden-Oosten, die na aanhoudende en langdurige vormen van discriminatie, agressie, belediging, mishandeling en bedreiging in haar AZC, na een tweede geweldsdelict aangifte heeft gedaan.

In de aangifte is opgenomen dat zij als transgender sinds aankomst in het AZC uitgescholden wordt door medebewoners, er ongewenst foto's gemaakt worden, er geprobeerd wordt haar aan te raken tijdens verplichte meldplicht, medebewoners met hun geslachtsdeel haar doelbewust onheus proberen te betasten tijdens deze meldplicht. Dat zij deze feiten meldt aan het COA maar er geen opvolging is. De incidenten in de aangifte hebben te maken met geweldsdelicten gepleegd door medebewoners van haar AZC.

Na het eerste incident heeft het slachtoffer zelf de politie gebeld. De politie is ter plekke geweest, maar heeft louter een melding opgenomen. Dit ondanks zichtbare sporen zoals bloed en het feit dat er eerdere meldingen door het slachtoffer zijn gedaan bij het COA.

Bij een tweede incident waarvan de beveiliging van het AZC getuige was, heeft het COA voor haar een afspraak bij de politie gemaakt in het doen van aangifte.

Datum aangifte: 28 januari 2020

Begeleiding: LGBT Asylum Support, waarbij er vooraf een verklaring is opgesteld door het slachtoffer en er veel gesprekken met haar hebben plaatsgevonden.

Onderzoek politie na aangifte: Per direct is na aangifte contact opgenomen met het AZC.

Opvolging COA: Na diverse e-mails aan de locatie voor een transfer uit veiligheid, diverse verzoeken door het slachtoffer, heeft er tot dusver geen collegiale transfer plaatsgevonden naar een ander AZC. Hierdoor verblijft het slachtoffer nog immer in hetzelfde AZC als haar ouders.

Separatie ouders van slachtoffer na incident: Onvoldoende tot niet. Bij het eerste geweldsdelict gaat het om een kamergenoot die twee dagen na het incident door het COA weer op dezelfde kamer geplaatst wordt als het slachtoffer. Bij het tweede incident is het onduidelijk waar de vader zich bevindt.

Opvolging COA doen van aangifte: Anders dan het slachtoffer meldt, geeft het COA aan dat er direct overleg is met betrokkene en dat er adequate maatregelen zijn getroffen.

Nazorg: Slachtofferhulp na aangifte bij politie. Contact met LGBT Asylum Support.

Opvolging strafrecht: Na onderzoek zal het door de politie worden voorgelegd aan de Officier van Justitie.

Conclusie: Het slachtoffer is een erg kwetsbare transgender asielzoekster die dagelijks discriminatie meemaakt in haar AZC en daarmee angstig is. Algemeen gesteld kan worden dat in AZC's de discriminatie naar LHBTI's niet stopt, zeker niet naar transgenders. En ook al doet het COA haar best doet om in het AZC waar zij verblijft o.m. een LHBTI-café te organiseren voor LHBTI-asielzoekers, ligt dit probleem dieper.

Aangifte, zaak 3

Feit: verkrachting

Plaats delict: AZC Zutphen

Pleegdatum: 19 december 2019

Incident: Het gaat hier om een lesbische asielzoekster, afkomstig uit het Midden-Oosten die na langere periode van intimidatie door een mannelijk asielzoeker in haar AZC, verblijvend als buurman in hetzelfde gebouw, in haar eigen kamer gruwelijk door hem verkracht is.

Uit navraag bij het slachtoffer blijkt dat er in het AZC voor haar geen LHBTI-contactpersoon is waar zij signalen had kunnen afgeven. Het COA plaatste ondanks het feit dat het op de hoogte was van de lesbische oriëntatie van de vrouw, twee alleenstaande Arabische mannen in hetzelfde gebouw.

Datum aangifte: 20 december 2019

Begeleiding: partner van slachtoffer

Onderzoek politie na aangifte: Per direct is na het incident de politie door het COA ingeschakeld en is het slachtoffer gesepareerd van dader die op heterdaad is opgepakt.

Dezelfde dag heeft er een informatief gesprek door zedenpolitie plaatsgevonden met het slachtoffer alsook forensisch onderzoek.

Na het zedendelict gaf het COA haar een doekje om haar gezicht & nek af te vegen. Dat doekje is niet aan de politie gegeven waardoor belangrijk DNA verloren ging.

Separatie daders van slachtoffer na incident: Ja, per direct.

Opvolging COA doen van aangifte: Het slachtoffer werd na het forensisch onderzoek op de dag van het geweldsdelict door het COA naar een ruimte gebracht zonder wifi waardoor ze geen contact had met de buitenwereld. Omdat ze haar kamer niet mocht bezoeken gezien lopend onderzoek, had ze in deze ruimte geen middelen zoals shampoo om zich te reinigen.

Na aangifte bij de zedenpolitie, daags na de verkrachting, vond het slachtoffer bij de receptie onbeheerd al haar persoonlijke zaken, door het COA in dozen ingepakt. Ze kreeg te horen dat dat ze nog 20 minuten had om van haar vrienden afscheid te nemen alvorens een transfer te krijgen naar een (tijdelijke) AZC.

Nazorg: Slachtofferhulp na aangifte bij politie. Nazorg in gespecialiseerd traject van hulpverlening. Contact met psycholoog, LGBT Asylum Support.

Opvolging strafrecht: Strafzaak naar dader volgt binnenkort.

Conclusie: Het slachtoffer is een erg kwetsbare lesbische asielzoekster die voortdurend in het openbaar door haar dader benaderd werd en daardoor zeer angstig was. Het COA was op de hoogte van haar lesbische oriëntatie en nam een risico door alleenstaande mannen in hetzelfde gebouw te plaatsen en zelfs als buurman. Er blijken meer vrouwen op soortgelijke wijze door de pleger benaderd te zijn.

Signalen kon zij bij het COA nauwelijks afgeven. Er is volgens meerdere bewoners geen LHBTI-coördinator in dit AZC en LHBTI-asielzoekers worden niet groepsgewijs opgevangen, maar tussen families geplaatst.

Aangifte, zaak 4

Feit: discriminatie

Plaats delict: AZC Dronten

Pleegdatum: 12 oktober 2019

Incident: Het gaat hier om een Iraanse, homoseksuele man die na diverse en langdurige vormen van discriminatie, belediging, mishandeling en bedreiging, waaronder poging tot verkrachting, uit zelfverdediging een mes pakt om zich te verdedigen tegen twee heteroseksuele medebewoners van zijn unit. Die nacht adviseert de beveiliging hem terug te gaan naar zijn kamer, waar de gehele nacht de intimidatie naar hem doorging.

De volgende dag kreeg het slachtoffer vanwege het gebruik van een mes, een maatregel door het COA opgelegd. Hij werd als dader aangewezen ondanks dat hij het COA duidelijk gemaakt had dat zijn medebewoners probeerden hem te verkrachten.

Het COA informeerde hem niet dat hij naar de politie kon gaan. Hij kreeg een interne transfer aangeboden. De medebewoners, die hij daarna dagelijks in het AZC tegenkwam, kregen geen maatregel opgelegd.

Bij navraag door het slachtoffer bij het COA waarom alleen hij een maatregel opgelegd kreeg, werd hem duidelijk gemaakt dat hij nu in een goede omgeving verblijft en daar tevreden mee moet zijn.

Aangifte: 2 januari 2020

Begeleiding: LGBT Asylum Support, waarbij vooraf verklaring door slachtoffer is opgesteld.

Onderzoek politie: De politie heeft één dader kunnen opsporen voor gehoor en is inmiddels gehoord.

Politie heeft gemeld dat de zaak momenteel bij de Officier van Justitie ligt.

Opvolging COA: Na diverse e-mails aan de locatie voor een transfer, ontvangt het slachtoffer vier maanden na het incident uit veiligheid een collegiale transfer naar een nabijgelegen AZC.

Separatie daders van slachtoffer na incident: Nee. Daags na het incident pas en enkel een interne verplaatsing.

Opvolging COA doen van aangifte: nee.

Nazorg: Slachtofferhulp na aangifte.

Opvolging strafrecht: Na onderzoek zal het door de politie worden voorgelegd aan de Officier van Justitie. Gemeld is door de politie dat dit nog 8 tot 12 maanden kan duren.

Conclusie: Slachtoffer kwam 's nachts na het incident in shock bij de beveiliging, die hem geen veilige ruimte aanbood. Het COA heeft het slachtoffer, ondanks dat er sprake was van strafbare feiten, niet gestimuleerd om aangifte te doen. In plaats daarvan is hij door het opleggen van een maatregel als dader veroordeeld. Pas nadat het slachtoffer aangifte gedaan heeft, heeft het COA aandacht voor dit incident en zijn rol als slachtoffer.

Conclusie

Uit het onderzoek 'Keep it silent', blijkt 40% van de deelnemende LHBTI-asielzoekers een geweldsdelict te hebben meegemaakt in een AZC, waarvan 60% gericht op de persoon zelf. Dat houdt in dat bijna één op de vier LHBTI-asielzoekers direct te maken heeft met een gendergerelateerd geweldsdelict. En dat in een omgeving die veilig voor kwetsbare asielzoekers moet zijn.

In 2015 voerde LGBT Asylum Support een discussie met toenmalig staatssecretaris Klaas Dijkhoff over veiligheid in AZC's en de oplossing voor een opvanglocatie louter voor LHBTI-asielzoekers. Zijn reactie was als volgt: "In de optiek van de staatssecretaris moeten opvanglocaties voor asielzoekers een afspiegeling zijn van de samenleving waarmee een veilige plek gecreëerd wordt voor iedereen." Maar als in onze samenleving één op de vier LHBTI'ers een geweldsdelict zou meemaken, zou onze samenleving als zeer onveilig beschouwd kunnen worden.

Uit onderzoek blijkt dat de helft van de asielzoekers zich niet veilig voelt in het AZC. Daarvan geeft het overgrote deel (60%), aan zich zowel 's avonds – als het COA er niet is – als overdag niet veilig te voelen.

Ook blijkt uit het onderzoek dat 30% van de ondervraagden het geweldsdelict niet te kunnen melden bij het COA. Van de overige 70% meldde alsnog een derde het niet bij de COA-LHBTI-contactpersoon of bij de beveiliging, maar elders. Als dit bij elkaar opgeteld wordt, blijkt dat uiteindelijk meer dan de helft van de LHBTI-asielzoekers daarmee een geweldsdelict niet bij het COA kan melden terwijl dit wel de aangewezen instantie hiervoor is.

Voorlichting op AZC's over veiligheid en rechten

Bijna 80% van de slachtoffers heeft geen advies ontvangen van het COA in het doen van aangifte. Uit meerdere antwoorden blijkt dat het COA zich volgens de respondenten middels LHBTI-vertrouwenspersonen pro-actiever in voorlichting moet opstellen. Deze vertrouwenspersonen zouden als taak moeten hebben het bespreekbaar maken van veiligheid en het bespreken en opvolgen van signalen. Volgens de deelnemers moet het COA ook meer begeleiding verlenen aan LHBTI-asielzoekers die slachtoffer zijn geworden van een geweldsdelict in een opvanglocatie.

Instellen protocol slachtoffers daders

Ruim 70% geeft aan dat na melding van een incident er niets gebeurde. Een nog hoger percentage van 80% geeft aan dat de maatregelen van het COA geen effect hadden op de daders (antwoord 19). Bijna 60% geeft aan dat er geen overplaatsing plaatsvond en slechts 30% geeft aan dat ze van de dader gescheiden werden. Daarmee houdt het COA onveilige situaties voor slachtoffers in opvanglocaties in stand.

Er moet daarom door het COA altijd een mogelijkheid geboden worden om slachtoffer en dader in de opvanglocatie te separeren. Het COA moet altijd, ook na het opleggen van een door het COA opgelegde maatregel, alsnog de LHBTI-asielzoeker wijzen op mogelijkheid om aangifte te doen.

Het is van essentieel belang dat direct na melding van een geweldsdelict in een opvanglocatie onderzoek kan plaatsvinden. Daarbij is het aan het COA om daarin signalen direct op te pakken. Die signalen kunnen van bewoners zelf zijn, maar ook van LHBTI-belangenorganisaties. Daarom moet het COA dag en nacht beschikbaar

zijn en niet, zoals nu, louter op werkdagen. Maar het COA dient ook een veilige omgeving te creëren als slachtoffer en daders zich binnen dezelfde unit bevinden. Uit dit onderzoek blijkt het tegendeel. Dit onderstreept nogmaals de noodzaak voor een protocol slachtoffers daders opgesteld behoort te worden waarmee het slachtoffer enkel in veiligheid aangifte kan doen.

Opvolging door politie, Officier van Justitie

Ruim 60% voelt zich niet serieus genomen door politie in het doen van aangifte. Slechts 6% (antwoord 13) weet dat de aangifte ertoe heeft geleid dat daders opgepakt zijn.

De Rijksoverheid meldt dat asielzoekers die zich crimineel gedragen, via het strafrecht worden aangepakt. Hierbij kan het snelrecht worden toegepast. Dit kan leiden tot een vervolging of gevangenisstraf. In het onderzoek zien we in de opvolging van maatregelen naar daders van geweldsdelicten tegen LHBTI-asielzoekers dat zowel het COA als politie in de praktijk hierin tekort schieten.

Geen opvolging in aangiftes

Daarnaast zien we dat vrijwel geen enkele aangifte opvolging krijgt. Een vaak voorkomende reden hiervoor is seponering door de Officier van justitie. Daarmee wordt de veiligheid van kwetsbare LHBTI-asielzoekers in het AZC niet vergroot en wordt de meldingsbereidheid niet gestimuleerd. Ook hierin moet het COA niet louter korte lijnen aanhouden maar vooral intensiever samenwerken met de politie.

Nawoord

LGBT Asylum Support wil alle LHBTI-asielzoekers en vrijwilligers van LHBTI-belangenorganisaties bedanken voor hun inzet, vertrouwen en goede samenwerking.

Dit rapport is op 11 februari 2020 aangeboden aan Tweede Kamer.

Deze uitgave is mede tot stand gekomen door:

Het Oranjefonds

Stichting Trutfonds

Het team van Switch NDT, Nederlands Dans Theater

Erwin Olaf met een donatie via galerie MooiMan

Vele donaties: groot en klein.

Teksten:

LGBT Asylum Support

Sandro Kortekaas & Mireille Sampimon

Foto's en vormgeving:

Sandro Kortekaas

Illustraties (deels):

Studio van Stralen

Februari 2020

www.LGBTasylumsupport.nl

KEEP IT SILENT

GEWELDSDELICTEN IN AZC'S
NAAR LHBTI-ASIELZOEKERS